

Determining the Clinical Syndrome Severity of Borderline Personality Disorder Based on Primary Object Relations and Defense Mechanisms

Jafari Jozani M¹, *Monirpoor N², Mirza Hoseini H²

Author Address

1. PhD Student, Department of Psychology, Qom Branch, Islamic Azad University, Qom, Iran;

2. Assistant Professor, Department of Psychology, Qom Branch, Islamic Azad University, Qom, Iran.

*Corresponding author's email: monirpoor1357@gmail.com

Received: 2020 January 27; Accepted: 2020 February 26

Abstract

Background & Objectives: Borderline Personality Disorder (BPD) is a complex mental health condition. It is characterized by characteristics, such as severe negative emotions, identity disorder, impulsive behavior, and instability in interpersonal relationships. BPD manifests with numerous failures that arise in interpersonal relationships concerning self-concept, as well as behavioral, emotional, and cognitive aspects. Females constitute 75% of all BPD cases. Its onset is in adolescence, culminates in early adulthood, and decreases in middle-age. The present study aimed to determine the severity of the clinical syndrome of BPD based on primary objective relations and defense mechanisms.

Methods: This was a correlational and structural equation modeling research. The statistical population of this study included all clients with BPD who were referred to psychology clinics in Tehran City, Iran in the last quarter of 2018. The study sample consisted of 300 patients with BPD (according to a psychiatrist's diagnosis) who were selected by purposive sampling method. Then, the study participants completed the research questionnaires. In the sample size selection stage, 10 to 15 individuals were required for modeling and 300 individuals were selected by convenience sampling approach based on the available variables. The researchers observed all necessary ethical considerations for the present study. All study subjects received written information about the research and voluntarily participated in the research. The study participants were assured that all the obtained information remains confidential and will only be used for research purposes. The research participants' names and surnames were not recorded for privacy reasons. Besides, after the end of the study, more effective treatment was provided to the control group members. The required data were obtained using the Bell Object Relations and Reality Testing Inventory (Bell et al., 2005), Millon Clinical Multiaxial Inventory (Millon, 1992), and Defense Style Questionnaire (Andrews et al., 1993). Frequency tables and graphs, as well as central and dispersion indices, such as mean and standard deviation were employed for data expression. For the inferential analysis of structural equation modeling and proposed model fit based on Chi-squared index, Comparative Fit Index (CFI), Fit Goodness Index (GFI), Adjusted Fit Goodness Index (AGFI), Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA), and Standardized Root Mean Squared Residual (SRMR) were evaluated. The above-mentioned analyses were performed in SPSS and LISREL. The significance level of all studied tests was considered to be 0.05.

Results: The present research results suggested that primary object relations, as an exogenous variable, affected the defense mechanisms ($\beta=0.65$, $p<0.001$) and the severity of clinical syndrome ($\beta=0.26$, $p<0.001$). The defense mechanisms also affected the severity of clinical syndrome ($\beta=0.40$, $p<0.001$). Primary object relations, as exogenous variables, and defense mechanisms, impacted the severity of the clinical syndrome. In the structural model, the significance of the path coefficient is determined by the T-value. In this study, the Bootstrap test was used to evaluate the mediating relationships. The hypothetical model indicated indirect and direct effects for the object-relations and defense mechanisms, respectively. The path of object relations to the severity of clinical syndrome was mediated by the defense mechanisms with a standard coefficient ($\beta=0.26$, $p<0.001$). In other words, a change in standard deviation highly reduced the standard deviation of the severity of clinical syndrome to 0.26.

Conclusion: Primary object relations mediated by defense mechanisms affected the severity of clinical syndrome in BPD. In conclusion, the model claimed in this study was well-suited.

Keywords: Borderline personality disorder, Clinical syndrome, Primary object relations, Defense mechanisms.

تبیین شدت نشانگان بالینی اختلال شخصیت مرزی براساس روابط موضوعی اولیه و مکانیزم‌های دفاعی

مونا جعفری جوزانی^۱، * نادر منیرپور^۲، حسن میرزاحسینی^۲

توضیحات نویسندگان

۱. دانشجوی دکتری روان‌شناسی عمومی، گروه روان‌شناسی، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران؛
۲. استادیار، گروه روان‌شناسی، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران.

*وابانامه نویسنده مسئول: monirpoor1357@gmail.com

تاریخ دریافت: ۷ بهمن ۱۳۹۸؛ تاریخ پذیرش: ۷ اسفند ۱۳۹۸

چکیده

زمینه و هدف: اختلال شخصیت مرزی اختلال شایع‌تر شخصیت در محیط‌های روان‌پزشکی است. اختلال شخصیت مرزی، یکی از مشکلات پیچیده مربوط به حیطه سلامت روان است که با مشخصه‌هایی چون هیجان‌ناهنجاری، اختلال در هویت، رفتارهای تکانش‌گرانه و ناپایداری در روابط میان‌فردی شناخته می‌شود. هدف پژوهش حاضر، تبیین شدت نشانگان بالینی اختلال شخصیت مرزی براساس روابط موضوعی اولیه و مکانیزم‌های دفاعی بود.

روش بررسی: روش پژوهش حاضر از نوع همبستگی و مدل‌سازی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری این پژوهش را تمامی مراجعه‌کنندگان به کلینیک‌های روان‌شناسی شهر تهران با تشخیص اختلال شخصیت مرزی، در سه‌ماهه پایانی سال ۱۳۹۷ تشکیل دادند. نمونه آماری ۳۰۰ نفر از مبتلایان به شخصیت مرزی (تشخیص روان‌پزشک) بود که به‌صورت روش نمونه‌گیری هدف‌مند انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از پرسشنامه‌های روابط موضوعی اولیه و واقعیت‌آزمایی (بل و همکاران، ۲۰۰۵) و آزمون چندمحموری (میلون، ۱۹۹۴) و مکانیزم‌های دفاعی (اندروز و همکاران، ۱۹۹۰) به‌دست آمد. تحلیل داده‌ها از طریق روش مدل‌سازی معادلات ساختاری و برازندگی الگوی پیشنهادی با نرم‌افزارهای SPSS نسخه ۲۲ و لیزرل نسخه ۸۸۰ انجام پذیرفت. همچنین برای ارزیابی روابط واسطه‌ای از آزمون بوت‌استرپ استفاده شد. سطح معناداری آزمون‌ها در این پژوهش، ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد روابط موضوعی به‌عنوان متغیر برون‌زا، به‌ترتیب بر مکانیزم دفاعی ($\beta=۰/۶۵$ ، $p<۰/۰۰۱$) و شدت نشانگان بالینی ($\beta=۰/۲۶$ ، $p<۰/۰۰۱$) تأثیر دارد؛ همچنین مکانیزم دفاعی بر شدت نشانگان بالینی اثر می‌گذارد ($\beta=۰/۴۰$ ، $p<۰/۰۰۱$).

نتیجه‌گیری: می‌توان نتیجه گرفت که روابط موضوعی اولیه با نقش میانجی مکانیزم‌های دفاعی بر شدت نشانگان بالینی در اختلال شخصیت مرزی اثر می‌گذارد؛ بنابراین به‌طورکلی می‌توان گفت که مدل ادعا شده در این پژوهش از برازش خوبی برخوردار است.

کلیدواژه‌ها: شخصیت مرزی، نشانگان بالینی، روابط موضوعی اولیه، مکانیزم‌های دفاعی.

اختلال شخصیت مرزی^۱، با نارسایی‌های متعددی خود را نشان می‌دهد که در روابط بین‌فردی خودپنداره و کنش‌های رفتاری و هیجانی و شناختی پدیدار می‌شود. معیارهای تشخیصی برای اختلال شخصیت مرزی شامل تلاش‌های دیوانه‌وار برای جلوگیری از ترک‌شدن، بی‌ثباتی شدید ارتباطی عاطفی و خودپنداره، تکانشگری و دشواری در کنترل خشم، خودزنی، احساس مزمن پوچی، افکار پارانوئید و نشانه‌های تجزیه‌ای است (۱). اختلال مذکور بسیار مخرب بوده، اما مطالعات انجام‌شده دربارهٔ این اختلال بالینی ناتوان‌کننده، بسیار محدود است. شیوع اختلال مرزی، تقریباً ۶/۱ درصد در جمعیت کلی است؛ اگرچه امکان دارد تا ۹/۵ درصد نیز افزایش یابد. این اختلال در ۷۵ درصد موارد در زنان تشخیص داده می‌شود (۲)، از نوجوانی آغاز می‌گردد، در اوایل بزرگسالی به اوج می‌رسد و در میانسالی کاهش می‌یابد (۳).

رویکردهای متفاوت روان‌شناختی به بررسی علل اختلال شخصیت مرزی از ابتدای تولد و چگونگی تأثیرگذاری روابط والدین بر آن پرداخته‌اند؛ ولی دیدگاه روان‌تحلیلی، به‌صورت وسیع‌تری به این اختلال پرداخته است. براساس این رویکرد، شخصیت از سه پایگاه نهاد^۲ و خود^۳ و فراخود^۴ تشکیل می‌شود (۴). از آن‌جاکه «خود» وظیفه مدیریت سیستم روانی را بر عهده دارد، تمام مشکلات روانی زمانی ظاهر می‌شود که «خود» نتواند به مسئولیت‌هایش عمل کند. قدرت «خود» به‌معنای ظرفیت فرد برای درک واقع‌بینانه موقعیت مشکل‌زا و پاسخ‌دادن به آن‌ها به‌شکل مؤثر است. قدرت «خود» به فرد کمک می‌کند تا به تعادلی عاطفی برسد و با استرس درونی و بیرونی سازگار شود (۵). ناتوانی در پروراندن فرایندهای من‌همانند تثبیت‌های اولیه جنسی یا پرخاشگری می‌تواند منجر به شکل‌گیری اختلالات شخصیت شود؛ همچنین با توجه به اینکه افراد مبتلا به اختلال شخصیت مرزی از مکانیزم‌های دفاعی به‌طور انعطاف‌ناپذیری استفاده می‌کنند، ضعیف‌بودن قدرت «خود» را می‌توان به‌عنوان عاملی روان‌شناختی انتظار داشت (۶). نیرومندی ضعیف «خود» با اختلالات شخصیت از قبیل اختلال شخصیت ضداجتماعی، وابسته، اجتنابی و مرزی ارتباط دارد (۷). قدرت «خود» می‌تواند قدرت انعطاف‌پذیری را در استفاده از مکانیزم‌های دفاعی به ارمغان آورد. اگر مکانیزمی دفاعی به‌طور غیرانعطاف‌پذیر به‌کار رود، موجب شکل‌گیری اختلال شخصیت مرزی می‌شود. بین قدرت «خود» و اختلالات شخصیت خوشه B رابطه منفی وجود دارد (۸،۹).

مکتب روابط موضوعی دیدگاه دیگری بوده که برگرفته از رویکرد روان‌تحلیلی است و می‌توان آن را در سبب‌شناسی اختلال شخصیت مرزی مدنظر قرار داد. فروید^۵ نخستین بار در زمینه روابط اولیه مادر-فرزند از اصطلاح «موضوع» استفاده کرد. این واژه در ترکیب با روابط، به روابط بین‌شخصی اشاره دارد و حاکی از بقایای درونی روابط گذشته است که تعاملات کنونی فرد را با دیگران شکل می‌دهد (۱۱، ۱۰). به اعتقاد کاسیدی، تجارب دل‌بستگی^۶، شخصیت کودک را شکل داده

و بسیاری از اختلالات شخصیت، حاصل محرومیت کودک از مراقبت‌های مراقب یا نبود ثبات در روابط کودک با فردی است که دل‌بستگی با او صورت می‌گیرد (۱۱). افراد مبتلا به اختلال شخصیت مرزی نمره بیشتری در دل‌بستگی نایمن و دوسوگرا دارند و ترکیبی از این دو سبک دل‌بستگی مختص به اختلال شخصیت مرزی است (۱۲). اختلال شخصیت مرزی سازمانی از تجارب درونی است که براساس شدت آسیب‌شناسی از خود و روابط موضوعی مشخص می‌شود (۱۳). غفاری و رضایی نیز در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که روابط موضوعی بهتر از بدتنظیمی هیجانی و عاطفه منفی و تکانشگری، علائم اختلال شخصیت مرزی را پیش‌بینی می‌کند (۱۴). مکانیزم‌های دفاعی، فرایندهای تنظیم‌کننده خودکاری هستند که برای کاهش ناهماهنگی شناختی و به‌حداقل‌رساندن تغییرات ناگهانی در واقعیت درونی و بیرونی از طریق تأثیرگذاری بر چگونگی ادراک حوادث تهدیدکننده وارد عمل می‌شوند (۱۵). پژوهش‌های زنارینی و همکاران نشان می‌دهد سلامت جسمانی و روان‌شناختی افراد، با مکانیزم‌های دفاعی استفاده‌شده آن‌ها ارتباط تنگاتنگی دارد (۱۶). مکانیزم‌های دفاعی که مسئولیت محافظت از «خود» را در روبه‌روشدن با اشکال مختلف اضطراب بر عهده دارند می‌توانند در موقعیت‌های مختلف، کارآمد یا ناکارآمد باشند. مطالعات نشان می‌دهد که اختلال در مکانیزم‌های دفاعی، می‌تواند نقص و نارسایی در شناسایی و ابراز هیجان‌ها را در پی داشته باشد (۱۷). در بیماران مرزی مکانیزم‌های دفاعی بدوی از جمله جداسازی و همانندسازی، مکانیزم‌های غالب شخصیت‌های مرزی است. فرافکنانه به‌خصوص در حیطه انتقال و انتقال متقابل از اهمیت خاصی برخوردار است. این افراد از مکانیزم‌های دفاعی بسیار ابتدایی استفاده می‌کنند که نتیجه آن بروز رفتارهایی بسیار منقطع و بی‌ثبات و متضاد است (۱۸). هنوز به‌درستی علت اختلال شخصیت مرزی شناخته نشده است؛ اما عواملی در ارتباط با این اختلال مطرح شده است که می‌تواند نقش مستعدکننده و پیش‌بینی‌کننده داشته باشد؛ از جمله عواملی که در این زمینه مطرح می‌شود، روابط موضوعی و مکانیزم‌های دفاعی است. پژوهش‌های اندکی در این رابطه صورت گرفته است و نتایج متفاوتی در این زمینه وجود دارد؛ بنابراین هدف از انجام مطالعه حاضر، تبیین شدت نشانگان بالینی اختلال شخصیت مرزی براساس روابط موضوعی و مکانیزم‌های دفاعی بود.

۲ روش بررسی

روش پژوهش حاضر از نوع همبستگی و مدل معادلات ساختاری بود. جامعه آماری این پژوهش را تمامی مراجعه‌کنندگان به کلینیک‌های روان‌شناسی شهر تهران با تشخیص اختلال شخصیت مرزی، در سه‌ماهه پایانی سال ۱۳۹۷ تشکیل دادند. نمونه آماری ۳۰۰ نفر از مبتلایان به شخصیت مرزی (با تشخیص روان‌پزشک) بودند که

4. Superego

5. Freud

6. Attachment experiences

1. Borderline personality disorder

2. Id

3. Ego

آن پاسخ داده می‌شود و از طریق چهار خرده‌مقیاس ارزیابی دقیق و معتبری از روابط موضوعی ارائه می‌دهد. این خرده‌مقیاس‌ها عبارت است از: بیگانگی؛ دل‌بستگی نایمن؛ خودمیان‌بینی؛ بی‌کفایتی اجتماعی. نحوه پاسخ‌گویی به پرسشنامه به این نحو است: بر مبنای راهنمای ارائه‌شده آزمودنی برای هر یک از سؤالات پاسخ صحیح یا غلط را انتخاب می‌کند؛ بر حسب کلید پرسشنامه، گزینه صحیح نمره یک گرفته و برای برخی دیگر گزینه غلط نمره یک می‌گیرد؛ جمع نمرات سؤالات مربوط به هر خرده‌مقیاس نمره رد را در هر یک از آن‌ها مشخص می‌سازد (۲۲). بررسی روایی و پایایی این پرسشنامه در ایران توسط هادی‌نژاد و همکاران نشان داد، ضریب آلفای کرونباخ برای بی‌کفایتی اجتماعی، خودمحوری، دل‌بستگی نایمن و بیگانگی، به ترتیب ۰/۶۸، ۰/۷۴، ۰/۷۴ و ۰/۸۵ است. (۲۳).

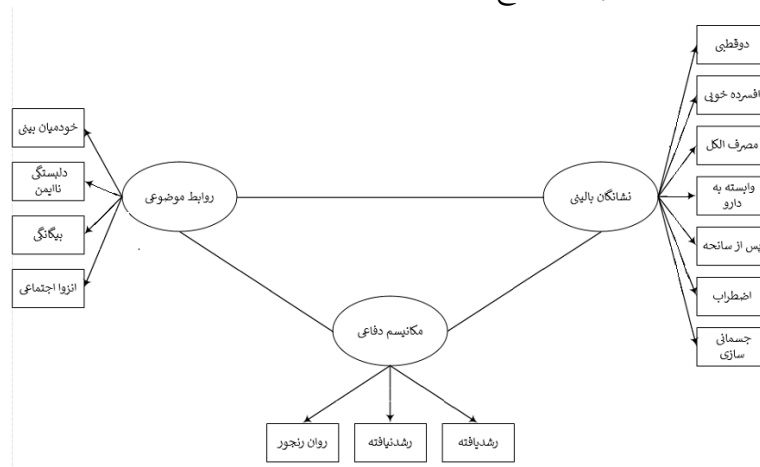
پرسشنامه سبک‌های دفاعی (DSQ)^۳: این پرسشنامه توسط اندروز و همکارانش در سال ۱۹۹۳ تدوین شد و با چهل سؤال، بیست مکانیزم دفاعی را بر حسب سه سبک دفاعی رشدیافته و نوروپیک و رشدنیافته می‌سنجد (۲۴). مکانیزم‌های دفاعی که به وسیله DSQ واری می‌شود شامل دیگر دوستی کاذب، فرونشانی، والایی‌گرایی، دلیل‌تراشی، طنز، فرافکنی، تشکل واکنشی، تفرق، ناززنده‌سازی، انکار، خیال‌پردازی ایتبستیک، لایه‌سازی، آرمانی‌سازی، پرخاشگری منفعلانه، پیشاپیشگری، جسمانی‌سازی، جابه‌جایی، گذار به عمل، باطل‌سازی، مجزاسازی و سبک رشدیافته، سبک روان‌آزرده و سبک رشدنیافته، است. اندروز و همکارانش در سال ۱۹۹۳ همبستگی آزمون و آزمون مجدد را بین ۴۶ درصد تا ۸۶ درصد گزارش کردند و نیز آلفای کرونباخ را برای سبک‌های رشدیافته و روان‌آزرده و رشدنیافته به ترتیب ۰/۶۸ و ۰/۵۸ و ۰/۸۰ به دست آوردند (۲۴). همچنین پایایی نسخه فارسی این پرسشنامه در ایران توسط شعبان‌پور و همکاران به کمک آلفای کرونباخ برای سبک‌های رشدیافته و روان‌آزرده و رشدنیافته به ترتیب ۰/۶۳ و ۰/۶۹ و ۰/۷۷ گزارش شد (۲۵). شکل ۱، مدل مفهومی پژوهش را نشان می‌دهد که در مطالعه حاضر با ساختار زیر بررسی شد.

به صورت روش نمونه‌گیری هدف‌مند انتخاب شدند و پرسشنامه‌های پژوهش را تکمیل کردند. در انتخاب حجم نمونه به دلیل نیاز به ۱۰ تا ۱۵ نفر به ازای هر متغیر آشکار در پژوهش مدلیابی و نیز بر اساس متغیرهای موجود، ۳۰۰ نفر به روش نمونه‌گیری دردسترس انتخاب شدند (۱۹).

ملاحظات اخلاقی پژوهش حاضر به شرح ذیل بود: تمامی افراد به صورت کتبی اطلاعاتی درباره پژوهش دریافت کردند و در صورت تمایل در پژوهش مشارکت نمودند؛ به افراد اطمینان داده شد که تمامی اطلاعات محرمانه است و برای امور پژوهشی استفاده می‌شود؛ به منظور رعایت حریم خصوصی، نام و نام خانوادگی شرکت‌کنندگان ثبت نشد؛ همچنین پس از پایان پژوهش، برای افراد حاضر در گروه گواه درمان مؤثرتر اجرا شد.

آزمون چندمحوری میلون (MCMI-III)^۱: این پرسشنامه توسط میلون در سال ۱۹۹۴ بر اساس نظریه زیستی-روانی و اجتماعی وی ساخته شد. شامل ۱۷۵ جمله خودتوصیفی بلی-خیر و ۳۲ مقیاس بوده که در سه گروه مقیاس‌های بالینی شخصیت و الگوی بیمارگونه شخصیت و نشانگان بالینی قرار دارد. به هر پاسخ بلی یک نمره و به هر پاسخ خیر، صفر تعلق می‌گیرد (۲۰). در ارتباط با پایایی این آزمون، پنج مجموعه داده وجود دارد که فاصله بازآزمایی برای مقیاس‌های اختلال شخصیت همبستگی متوسطی از ۰/۵۸ تا ۰/۹۳ با متوسط ۰/۷۸ به دست آمده است. همبستگی نمرات و بازآزمایی نسخه فارسی آزمون توسط دادفر و لستر هنجاریابی شد و در دامنه ۰/۸۲ تا ۰/۹۸ به دست آمد؛ همچنین پایایی آزمون از طریق روش همسانی درونی، ضریب آلفای ۰/۸۵ تا ۰/۹۷ محاسبه شد (۲۱).

پرسشنامه روابط موضوعی بل و واقعیت‌آزمایی (BORI)^۲: پرسشنامه روابط موضوعی و واقعیت‌آزمایی بل و همکاران در سال ۲۰۰۵ تدوین شد که بخشی از پرسشنامه ۹۰ گزینه‌ای روابط موضوعی و واقعیت‌سنجی بل (BORRTI) است (۲۲). این پرسشنامه برای جمعیت بالینی و نیز غیر بالینی استاندارد شده و در پژوهش‌های بسیاری در حوزه روابط بین‌فردی و در تشخیص و پیش‌بینی آسیب‌های روانی به کار رفته است. BORI ۴۵ ماده دارد که به صورت صحیح و غلط به

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

3. Defense Style Questionnaire

1. Millon Clinical Multiaxial Inventory

2. Bell Object Relations and Reality Testing Inventory

در این پژوهش جدول‌ها و نمودارهای فراوانی و همچنین شاخص‌های مرکزی و شاخص‌های پراکندگی مانند میانگین و انحراف معیار به کار رفت. نرمال بودن داده‌ها با استفاده از چولگی و کشیدگی بررسی شد. در راستای تحلیل استنباطی از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری و برازندگی الگوی پیشنهادی براساس شاخص مجذور خی دو، شاخص برازندگی تطبیقی (CFI)، شاخص نکویی برازش (GFI)، شاخص نکویی برازش تعدیل‌شده (AGFI)، ریشه خطای میانگین مجذورات تقریب (RMSEA) و باقی‌مانده ریشه مجذور میانگین (SRMR) ارزیابی صورت گرفت. برای ارزیابی روابط واسطه‌ای از آزمون بوت‌استرپ استفاده شد. تحلیل‌های مذکور با بهره‌گیری از نرم‌افزارهای

در این پژوهش جدول‌ها و نمودارهای فراوانی و همچنین شاخص‌های مرکزی و شاخص‌های پراکندگی مانند میانگین و انحراف معیار به کار رفت. نرمال بودن داده‌ها با استفاده از چولگی و کشیدگی بررسی شد. در راستای تحلیل استنباطی از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری و برازندگی الگوی پیشنهادی براساس شاخص مجذور خی دو، شاخص برازندگی تطبیقی (CFI)، شاخص نکویی برازش (GFI)، شاخص نکویی برازش تعدیل‌شده (AGFI)، ریشه خطای میانگین مجذورات تقریب (RMSEA) و باقی‌مانده ریشه مجذور میانگین (SRMR) ارزیابی صورت گرفت. برای ارزیابی روابط واسطه‌ای از آزمون بوت‌استرپ استفاده شد. تحلیل‌های مذکور با بهره‌گیری از نرم‌افزارهای

۳ یافته‌ها

نمونه‌های پژوهش حاضر، ۱۹۱ نفر مرد (۶۰/۴ درصد) و ۱۰۹ نفر زن (۳۹/۶ درصد) بودند. میانگین $\pm$ انحراف معیار سن مردان به ترتیب ۳۸/۲۱ $\pm$ ۵/۶۱ و میانگین $\pm$ انحراف معیار سن زنان به ترتیب ۳۴/۲۱ $\pm$ ۴/۳۹ بود. در جدول ۱، شاخص‌های آمار توصیفی متغیرهای آشکار پژوهش ارائه شده است.

جدول ۱. شاخص‌های آمار توصیفی متغیرهای آشکار پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار	کمترین نمره	بیشترین نمره	چولگی	کشیدگی
اضطراب	۱۰/۳۷	۲/۰۳	۷	۱۴	-۰/۱۶۹	-۰/۹۹۴
جسمانی‌سازی	۱۰/۷۱	۱/۹۷	۷	۱۴	-۰/۱۵۰	-۰/۹۶۱
دوقطبی	۱۰/۳۰	۱/۹۱	۷	۱۴	۰/۰۰۳	-۰/۹۹۹
افسرده‌خویی	۱۰/۳۸	۲/۱۷	۷	۱۴	-۰/۱۱۱	-۱/۱۳۴
مصرف الکل	۱۰/۵۴	۲/۲۰	۷	۱۴	-۰/۲۰۳	-۱/۱۱۲
وابستگی به دارو	۱۰/۷۸	۲/۳۶	۷	۱۶	۰/۰۹۰	-۰/۹۴۶
استرس پس از سانحه	۹/۹۹	۲/۵۷	۶	۱۴	-۰/۰۱۷	-۱/۴۱۲
مکانیزم رشدیافته	۴۷/۲۵	۱۱/۲۸	۱۳	۷۲	-۰/۰۹۱	-۰/۴۱۰
مکانیزم رشدنیافته	۱۱۷/۴۲	۲۶/۳۰	۳۳	۱۸۵	-۰/۲۱۳	-۰/۲۹۹
مکانیزم نوروزگرایی	۴۲/۷۰	۱۱/۸۵	۱۳	۶۱	-۰/۲۴۱	-۰/۹۵۱
دل‌بستگی نایمن	۱۵/۳۱	۲/۴۷	۱۰	۲۰	-۰/۳۶۵	-۰/۷۹۵
خودمیان‌بینی	۲۰/۳۱	۲/۰۱	۱۰	۲۰	۰/۰۶۷	-۰/۵۶۶
بیگانگی	۱۰/۷۹	۱/۳۹	۶	۱۲	-۱/۲۶	۱/۱۱
انزوا	۱۶/۵۴	۱/۸۱	۱۰	۱۸	-۱/۴۵	۱/۶۰

قبل از تحلیل مدل ساختاری، ابتدا نمره کل هر متغیر به‌عنوان نمره‌ای از یک متغیر به‌دست آمد. سپس نرمال بودن چندمتغیره داده‌ها بررسی شد. نتایج نشان داد، داده‌ها به‌صورت چندمتغیره نرمال است. بررسی نکویی برازش مدل ساختاری مدنظر در شکل ۱ در جدول ۳ مشاهده می‌شود.

ماتریس ضرایب همبستگی بین متغیرهای مکنون (روابط موضوعی، مکانیزم دفاعی، نشانگان بالینی) نشان داد که تمامی همبستگی‌ها مقدار درخوردوجهی را شامل می‌شود (۰/۵۴۵ $\leq r \leq$ ۰/۴۹۱). در این میان مکانیزم دفاعی با روابط موضوعی همبستگی بیشتر ($p < ۰/۰۰۱$ ، $r = ۰/۵۴۵$) و نشانگان بالینی با روابط موضوعی همبستگی کمتر ($r = ۰/۴۹$ ، $p < ۰/۰۰۱$) را نشان داد.

جدول ۲. شاخص‌های نکویی برازش مدل ساختاری پژوهش

AGFI	CFI	GFI	SRMR	RMSEA	χ^2/df	df	Chi - Square
۰/۹۰	۰/۹۸	۰/۹۳	۰/۰۶۳	۰/۰۶۶	۲/۳۱۵	۶۶	۱۵۲/۸۳

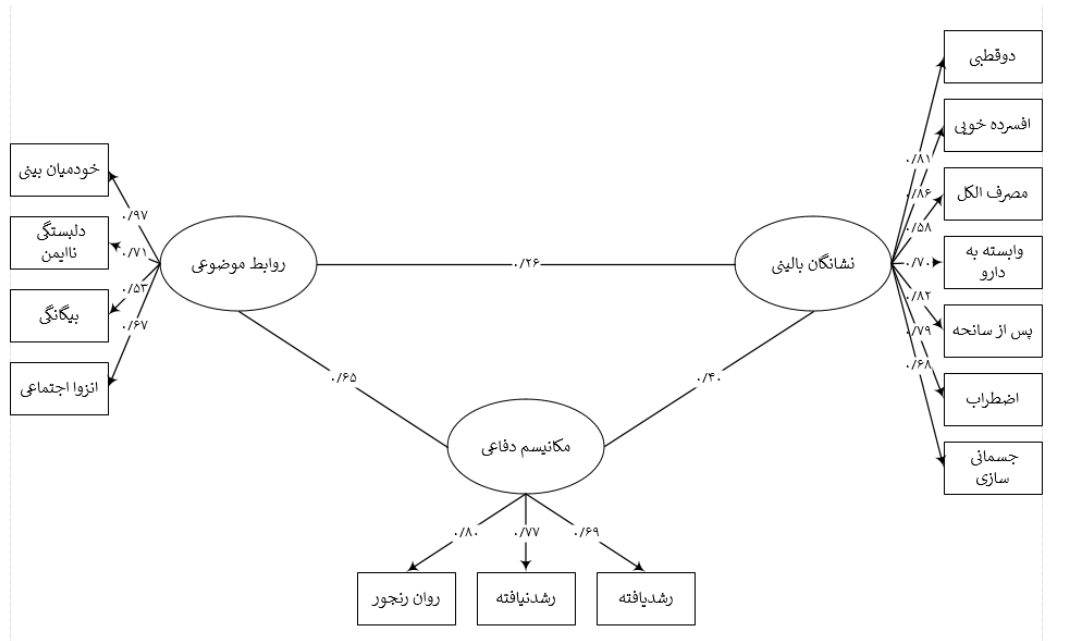
جدول ۳. اثرات مستقیم و غیرمستقیم و کل جهت پیش‌بینی نشانگان بالینی اختلال شخصیت مرزی

متغیر	اثر مستقیم	اثر غیرمستقیم	اثر کل	مقدار p
روابط موضوعی بر نشانگان بالینی	۰/۲۶	۰/۱۲	۰/۳۸	< ۰/۰۰۱
روابط موضوعی بر مکانیزم دفاعی	۰/۶۵	-	۰/۶۵	< ۰/۰۰۱
مکانیزم دفاعی بر نشانگان بالینی	۰/۴۰	-	۰/۴۰	< ۰/۰۰۱

تصویر می‌کشد؛ همان‌گونه که مشاهده می‌شود روابط موضوعی به‌عنوان متغیر برون‌زا بر مکانیزم دفاعی ($\beta = 0/65$ و $p < 0/001$) و شدت نشانگان بالینی ($\beta = 0/26$ و $p < 0/001$) تأثیر دارد. همچنین مکانیزم دفاعی بر شدت نشانگان بالینی ($\beta = 0/40$ و $p < 0/001$) اثرگذار است.

همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، نسبت χ^2 دو به درجه آزادی کمتر از ۲/۵ و میزان RMSEA نزدیک به صفر است؛ همچنین، مقدار GFI و AGFI و CFI نزدیک به یک است؛ در نتیجه، مدل ارائه‌شده برازش مناسبی دارد ($p < 0/001$).

شکل ۲، مدل ساختاری مفهومی را به‌همراه ضرایب استاندارد به

شکل ۲. مدل ارتباطی برازش‌شده بین متغیرها و بار عاملی آن‌ها به‌صورت استاندارد شده

نظر گرفته شد؛ همان‌گونه که مندرجات جدول ۳ نشان می‌دهد مسیر روابط موضوعی به‌شدت نشانگان بالینی با واسطه‌گری مکانیزم دفاعی معنادار است ($\beta = 0/26$ و $p < 0/001$).

در مطالعه حاضر برای ارزیابی روابط واسطه‌ای از آزمون بوت‌استرپ استفاده شد. در مدل مفهومی پژوهش (شکل ۱) برای متغیر روابط موضوعی، اثرات غیرمستقیم و برای مکانیزم دفاعی اثرات مستقیم در

جدول ۴. نتایج آزمون بوت‌استرپ برای روابط واسطه‌ای

متغیر مستقل	متغیر واسطه	متغیر وابسته	حدود بوت‌استرپ		مقدار p
			حد کم	حد زیاد	
روابط موضوعی	مکانیزم دفاعی	نشانگان بالینی	۰/۷۵۶	۰/۴۳۱	< 0/001
			خطای برآورد	اندازه اثر	
			۰/۰۶۹	۰/۲۶	

(۱۲) همسوست. همچنین یافته‌های مطالعه حاضر به‌طور ضمنی با نتایج پژوهش‌های غیائی و همکاران (۱۳) و غفاری و رضایی (۱۴) مبنی بر رابطه سبک دل‌بستگی نالین با اختلال شخصیت مرزی همسوست.

در تبیین این یافته می‌توان گفت که روابط شیء (موضوعی اولیه) به‌وسیله بازنمودهای شناختی-عاطفی بر روابط بین فردی استوار است و به ظرفیت فرد برای ایجاد روابط پایدار در زمینه‌های مختلف مربوط می‌شود (۶). براساس نظریه روابط موضوعی و روان‌شناسی خود، روابط نزدیک‌تر و صمیمی‌تر اولیه کودک تأثیر بیشتری بر بهنجاری و نابهنجاری روانی او دارد. این نظریه معتقد است که تعارض‌های ارتباطی اولیه با موضوع، همراه با خلق حاکم بر این رابطه درونی می‌شود و بعدها ارتباطات شخص را با افراد جدید تحت تأثیر قرار می‌دهد (۸). هنوز به‌درستی علت اختلال شخصیت شناخته نشده

۴ بحث

هدف از پژوهش حاضر ارائه مدلی برای تبیین شدت نشانگان بالینی اختلال شخصیت مرزی براساس روابط موضوعی اولیه و مکانیزم‌های دفاعی بود تا در سایه نتایج این پژوهش بتوان اطلاعات جامع‌تر و عمیق‌تری در رابطه با چرایی شدت نشانگان بالینی اختلال شخصیت مرزی اتخاذ نمود. نتایج نشان داد که ارتباط معناداری بین مؤلفه‌های روابط موضوعی با شدت نشانگان بالینی در اختلال شخصیت مرزی وجود دارد. این یافته با نتایج پژوهش غفاری و رضایی مبنی بر پیش‌بینی روابط موضوعی براساس بدتنظیمی هیجانی و عاطفه منفی و تکانشگری علائم BPD (۱۴) و مطالعه تهیروویک و باجریک مبنی بر رابطه سبک‌های دل‌بستگی کودک-والد و اختلال شخصیت مرزی (۱۱) و پژوهش گرین مبنی بر رابطه روابط موضوعی و شخصیت مرزی

نیز درگیری قانونی از مشکلاتی است که کارکردهای روزانه مبتلایان به این اختلال را با سختی مواجه می‌کند (۹). نتایج نشان داد که بیماران مرزی در قیاس با سایر بیماران از مکانیزم‌های دونیمه‌سازی و گذار به عمل (کنش‌نمایی) بیشتر و از مکانیزم‌های سرکوبی و والایش و شوخی کمتر استفاده می‌کنند. اگرچه هر فرد منظومه‌ای از مکانیزم‌های دفاعی را به‌کار می‌برد، در هر شخصیت زیرمجموعه‌ای از مکانیزم‌ها بر دیگر مکانیزم‌ها غلبه دارد (۱۶). مکانیزم‌های دفاعی که مسئولیت محافظت از من را در مواجهه با شکل‌های مختلف اضطراب بر عهده دارند، برحسب نوع کنش‌وری ممکن است بهنجار یا نابهنجار و کارآمد یا ناکارآمد باشند (۱۸).

۵ نتیجه‌گیری

به‌طورکلی می‌توان نتیجه گرفت که روابط موضوعی اولیه به‌صورت مستقیم و نیز با واسطه مکانیزم‌های دفاعی (غیرمستقیم) با شدت نشانگان اختلال شخصیت مرزی رابطه معناداری دارد و مدل ادعاشده در این پژوهش از برازش مطلوبی برخوردار است. این نتایج از اهمیت نقش روابط موضوعی در افراد مبتلا به اختلال شخصیت مرزی حمایت می‌کند. به‌منظور تعمیم‌پذیری هرچه بیشتر این یافته‌ها پیشنهاد می‌شود تحقیقاتی با این مضمون در سطح کشور انجام شود.

۶ تشکر و قدردانی

از مدیران کلینیک‌های روانشناسی و افراد شرکت‌کننده که در این پژوهش ما را یاری کردند، نهایت تشکر و قدردانی می‌شود.

۷ بیانیه

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه رساله دکتری دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم است. مجوز اجرای این پژوهش بر گروه مطالعه‌شده از کلینیک‌های روان‌شناسی شهر تهران با شماره نامه ۱۳۶ صادر شده است. نویسندگان اعلام می‌کنند تضاد منافی بین آن‌ها وجود ندارد. همچنین این پژوهش با حمایت مالی سازمان یا نهادی انجام نشده است.

است؛ اما عواملی در ارتباط با این اختلال مطرح شده است که می‌تواند نقش مستعدکننده و پیش‌بینی‌کننده داشته باشد (۵).

ازجمله عواملی که در این زمینه مطرح می‌شود، روابط موضوعی و ارتباطات اولیه بین مادر و فرزند است (۳). تئوری روابط شیء به فرایند رشد روان در ارتباط با دیگران در محیطی اشاره می‌کند که کودک در آن در حال رشد است. نظریه روابط شیء معتقد است که نحوه ارتباط افراد با دیگران و شرایط در زندگی دوره بزرگسالی افراد، به‌وسیله تجربیات خانوادگی آن‌ها در دوران کودکی و به‌ویژه رابطه با مادر شکل می‌گیرد (۷). نتایج مطالعات در این زمینه، نشان می‌دهد که بین روابط موضوعی با شخصیت مرزی رابطه وجود دارد (۹). همچنین، نتایج برخی تحقیقات حاکی از آن است که سبک دل‌بستگی ناایمن با شخصیت مرزی ارتباط دارد و می‌تواند آن را پیش‌بینی کند (۱۲). دل‌بستگی ناایمن به‌شکل مستقیم منجر به آسیب شخصیت نمی‌شود؛ اما الگوی دل‌بستگی نخستین و بافت خانواده و دیگر تجربیات اجتماعی سبب می‌گردد شخص وارد چرخه‌ای شود که درمقایسه با دیگران آسیب‌پذیری بیشتری داشته باشد. مادران افراد با سبک ناایمن، در رفتارهای خود به‌شدت بی‌ثبات هستند و قدرت پیش‌بینی‌کنندگی را از کودک می‌گیرند؛ در نتیجه، الگوی درونی از چهره دل‌بستگی، همواره ترس و اضطراب را از جدایی در فرد شعله‌ور می‌سازد؛ چراکه چهره دل‌بستگی، پایگاه ایمنی‌بخش درونی و باثباتی نیست که در هر لحظه کودک نیاز داشته، در اختیار او باشد و محیط را همواره ایمن سازد (۱۱). این الگو ممکن است بتواند نشانگان شخصیت مرزی را پیش‌بینی کند؛ چراکه یکی از نشانه‌های این اختلال، ترس از طرد و رهاشدن است. کیفیت نامناسب دل‌بستگی در سال‌های اولیه، عاملی بحرانی در آسیب‌پذیری به انواع نشانگان بالینی ازجمله اختلالات اضطرابی و افسرده‌خویی می‌شود (۱۳).

یافته دیگر این پژوهش در زمینه ارتباط روابط موضوعی اولیه با واسطه مکانیزم‌های دفاعی با شدت نشانگان بالینی در اختلال شخصیت مرزی بوده که نتایج مطالعه حاضر در این مسیر (مسیر با واسطه) معنادار است. روابط بین‌فردی مختل، مشکلات هویتی و تحصیلی و شغلی و

References

1. Ford JD, Courtois CA. Complex PTSD, affect dysregulation, and borderline personality disorder. *Borderline Personal Disord Emot Dysregul.* 2014;1:9. doi: [10.1186/2051-6673-1-9](https://doi.org/10.1186/2051-6673-1-9)
2. González RA, Igoumenou A, Kallis C, Coid JW. Borderline personality disorder and violence in the UK population: categorical and dimensional trait assessment. *BMC Psychiatry.* 2016;16:180. doi: [10.1186/s12888-016-0885-7](https://doi.org/10.1186/s12888-016-0885-7)
3. Gunderson JG, Sabo AN. The phenomenological and conceptual interface between borderline personality disorder and PTSD. *Am J Psychiatry.* 1993;150(1):19–27. doi: [10.1176/ajp.150.1.19](https://doi.org/10.1176/ajp.150.1.19)
4. Pierò A, Cairo E, Ferrero A. Personality dimensions and working alliance in subjects with borderline personality disorder. *Rev Psiquiatr Salud Ment.* 2013;6(1):17–25. doi: [10.1016/j.rpsm.2012.04.005](https://doi.org/10.1016/j.rpsm.2012.04.005)
5. Diamond D, Yeomans FE, Stern B, Levy KN, Hörz S, Doering S, et al. Transference focused psychotherapy for patients with comorbid narcissistic and borderline personality disorder. *Psychoanalytic inquiry.* 2013;33(6):527–51. doi: [10.1080/07351690.2013.815087](https://doi.org/10.1080/07351690.2013.815087)
6. Keuroghlian AS, Frankenburg FR, Zanarini MC. The relationship of chronic medical illnesses, poor health-related lifestyle choices, and health care utilization to recovery status in borderline patients over a decade of prospective follow-up. *J Psychiatr Res.* 2013;47(10):1499–506. doi: [10.1016/j.jpsychires.2013.06.012](https://doi.org/10.1016/j.jpsychires.2013.06.012)
7. Gunderson JG, Weinberg I, Choi-Kain L. Borderline Personality Disorder. *FOC.* 2013;11(2):129–45. doi: [10.1176/appi.focus.11.2.129](https://doi.org/10.1176/appi.focus.11.2.129)

8. Chiesa M, Larsen-Paya M, Martino M, Trinchieri M. The relationship between childhood adversity, psychiatric disorder and clinical severity: results from a multi-centre study. *Psychoanalytic Psychotherapy*. 2016;30(1):79–95. doi: [10.1080/02668734.2016.1145131](https://doi.org/10.1080/02668734.2016.1145131)
9. MacIntosh HB, Godbout N, Dubash N. Borderline personality disorder: Disorder of trauma or personality, a review of the empirical literature. *Canadian Psychology*. 2015;56(2):227–41. doi: [10.1037/cap0000028](https://doi.org/10.1037/cap0000028)
10. Perroud N, Badoud D, Weibel S, Nicastro R, Hasler R, K ung A-L, et al. Mentalization in adults with attention deficit hyperactivity disorder: Comparison with controls and patients with borderline personality disorder. *Psychiatry Res*. 2017;256:334–41. doi: [10.1016/j.psychres.2017.06.087](https://doi.org/10.1016/j.psychres.2017.06.087)
11. Tahirovic S, Bajric A. Child-Parent Attachment Styles and Borderline Personality Disorder Relationship. *Mediterranean Journal of Clinical Psychology*. 2016;4(2). doi: [10.6092/2282-1619/2016.4.1277](https://doi.org/10.6092/2282-1619/2016.4.1277)
12. Greene LR. Primitive defenses, object relations, and symptom clusters in borderline psychopathology. *J Pers Assess*. 1996;67(2):294–304. doi: [10.1207/s15327752jpa6702_6](https://doi.org/10.1207/s15327752jpa6702_6)
13. Ghiasi H, Mohammadi A, Zarrinfar P. An investigation into the roles of theory of mind, emotion regulation, and attachment styles in predicting the traits of borderline personality disorder. *Iran J Psychiatry*. 2016;11(4):206–13.
14. Ghafari M, Rezaie A. Investigating the relation of attachment and identity styles with borderline personality Disorder of adolescents. *J Ilam Uni Med Sci*. 2013;21(6):23–32. [Persian] <http://sjimu.medilam.ac.ir/article-1-539-fa.pdf>
15. Besharat MA. An attachment theory explanation of personality disorders. *Journal of the Iranian Psychological Association*. 2007;1(2):41–8. [Persian] <http://bjcp.ir/article-1-956-en.pdf>
16. Zanarini MC, Weingeroff JL, Frankenburg FR. Defense mechanisms associated with borderline personality disorder. *J Pers Disord*. 2009;23(2):113–21. doi: [10.1521/pedi.2009.23.2.113](https://doi.org/10.1521/pedi.2009.23.2.113)
17. American Psychiatric Association. *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders: DSM-5*. Niloufari A, Reza'ie F, Shamloo F, Farmand A, Fakhraie A, Hashemi Azar J. (Persian translator). Tehran: Arjmand Publication; 2015.
18. Ball SA, Cecero JJ. Addicted patients with personality disorders: traits, schemas, and presenting problems. *J Pers Disord*. 2001;15(1):72–83. doi: [10.1521/pedi.15.1.72.18642](https://doi.org/10.1521/pedi.15.1.72.18642)
19. Cangur S, Ercan I. Comparison of model fit indices used in structural equation modeling under multivariate normality. *J Mod App Stat Meth*. 2015;14(1):152–67. doi: [10.22237/jmasm/1430453580](https://doi.org/10.22237/jmasm/1430453580)
20. Millon T. Millon Clinical Multiaxial Inventory: I & II. *Journal of Counseling & Development*. 1992;70(3):421–6. doi: [10.1002/j.1556-6676.1992.tb01627.x](https://doi.org/10.1002/j.1556-6676.1992.tb01627.x)
21. Dadfar M, Lester D. Prevalence of personality disorders and clinical syndromes using the Millon Clinical Multiaxial Inventory III (MCMI-III) in an Iranian clinical sample. *International Journal of Biomedical Engineering*. 2017;3:36–47.
22. Bell MD, Zito W. Integrated versus sealed-over recovery in schizophrenia: BORRTI and executive function. *J Nerv Ment Dis*. 2005;193(1):3–8. doi: [10.1097/01.nmd.0000149212.94261.1e](https://doi.org/10.1097/01.nmd.0000149212.94261.1e)
23. Hadinezhad H, Tabatabaeian M, Dehghani. A preliminary study for validity and reliability of bell object relations and reality testing inventory. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*. 2014;20(2):162–9. [Persian] <http://ijpcp.iuums.ac.ir/article-1-2184-en.pdf>
24. Andrews G, Singh M, Bond M. The Defense Style Questionnaire. *J Nerv Ment Dis*. 1993;181(4):246–56. doi: [10.1097/00005053-199304000-00006](https://doi.org/10.1097/00005053-199304000-00006)
25. Shabanpour R, Zahiroddin AR, Janbozorgi M, Ghaeli P. Assessment of defense styles and mechanisms in iranian patients suffering from obsessive compulsive or panic disorders versus normal controls using persian version of defense style questionnaire-40. *Iran J Psychiatry*. 2012;7(1):31–5.